

Prolog

Queenie

Puteam să jur c-am fost în Africa. Spusesem întregii clase că am fost. Early Bird, profesoara noastră, m-a scos în fața steagului britanic — Early Bird nu lăsa pe nimeni să-i spună „Union Jack”: „E steagul Imperiului, nu un spectacol de cabaret”, zicea ea.

Și acolo, dreaptă ca o stinghie, am declamat:

— Am fost în Africa atunci când a venit la Wembley!

Abia în acel moment Early Bird m-a informat că Africa e o țară, ba chiar mai mult.

— De regulă nu ești așa prostuță, Queenie Buxton, a continuat ea, dar să știi că nu ai fost în Africa, ci n-ai ajuns decât la Expoziția Imperiului Britanic, ca alte câteva mii de persoane.

Fusese o călătorie organizată de Asociația Măcelarilor. În fiecare an făceau o excursie la care participau măcelarii cu soțiile și copiii lor, ba chiar și lucrătorii lor preferați. O ieșire de-o zi. Mamei îi plăcea să meargă. „Parc-ar fi o sărbătoare”, obișnuia să-i spună tatei.

„Nu-i decât pierdere de vreme”, mormăia el. Dar tot mergea.

Vreme de câțiva ani, aproape toată lumea de la ferma noastră mergea. Fetele din casă care o ajutau pe mama la plăcinte. Fetele care lucrau afară și care hrăneau porcii și păsărețul. Chiar și prostovanii de băieți care-l ajutau pe tata prin șopron își schimbau șorțurile murdare cu hainele lor de duminică, lălâi și uzate. Întotdeauna ne puneam cele mai bune haine ca să ne bălăcim în mare la Blackpool sau ca să ne plimbăm cu autobuzul roșu prin Piccadilly Circus sau ca să râdem cu maimuțele la zoo. După care ne întorceam din nou acasă. Cu bărbații amețiți de la prea multă bere și cu copiii smiorcăindu-se c-au primit niște scatoalce după ce-și murdăriseră hainele sau își dăduseră cu noroi în păr. Și, de cele mai multe ori, câte o fată-n casă dispărea cu vreun băiat de la fermă și apărea ceva mai târziu, despletită toată și cu o privire rușinată.

În anul în care mersesem la Expoziția Imperiului, Primul Război Mondial se terminase de ceva vreme, dar nu fusese nici pe departe uitat. Până și tata fusese de acord că expoziția asta merita să-i arunci o privire. Regele o descrisese ca pe „întregul Imperiu la scară mică”. Mama crezuse că asta înseamnă că e vorba de vreo miniatură, ca un tren de jucărie sau ca o machetă. Până când cineva i-a spus că văzuse expusă Racheta lui Stephenson la scară naturală. „Cred că e mare cât planeta”, spusese eu, făcându-i pe toți să râdă.

Trebuisem să-i lăsăm acasă pe frații mei Billy, Harry și Jim și toată lumea fusese de acord cu tata când le spusese smiorcăiților că, dacă veneau, i-ar fi înghițit mulțimea. „Nu mi-e frică să fiu mâncat”, scâncea Billy. Se agățau, plângând, de haina mamei, care s-a văzut nevoită să le promită că o să le aducă ceva frumos de-acolo: un model de motor sau vreun soldat. Îi lăsase cu fata în casă Molly,

care ședea la fereastră îmbufnată, aruncându-ne priviri acre.

Eu eram îmbrăcată într-o rochiță de organza, cu panglici albastre care-mi cădeau libere pe poale; aveam părul prins în codițe, împodobite cu funde albe uriașe. Tot drumul, mama și tata stătuseră la taclale cu ceilalți măcelari sau soții de măcelari, despre toate cele, de-ale oamenilor care omoară cu satârul. Așa că m-am trezit uitată între doi dintre angajații de la fermă, Emily și Graham, care și-au petrecut tot drumul chicotind și flirtând peste capul meu.

Emily lucra la noi în ogradă de vreo două luni. Avea o mamă vitregă foarte drăguță, care locuia în Kent și picta florile de primăvară, și un tată și doi unchi în Londra, care beau atât de mult încât nu izbutiseră să stea treji destul cât să se înroleze. Graham îl ajuta pe tata în șopron. Avea grijă de focul de sub fiertura porcilor, căra plăcintele cu carne de porc atunci când era nevoie și, în general, făcea cam tot ce-i cerea tata pe lângă casă, doar că nu destul de repede. Tata îi zicea lui Graham Jim. În prima zi la noi, îi spusese tatei cum îl cheamă, dar el îl privise din cap până-n picioare și răspunsese: „Nu pot să-mi prind urechile într-un nume așa pretențios, așa c-o să-ți zic Jim.” Drept urmare, unii îi spuneau Jim și alții Graham, iar el se obișnuise să răspundă la amândouă. Dar singurul lui țel în viață, cel puțin din punctul meu de vedere, era să-i pună lui Emily mâna pe sânii.

Sute și sute de oameni se îmbulzeau pe porțile expoziției, dincolo de grădini și de lacuri. Sporovăind și comentând despre ce vedeau. Copiii mici erau târați de părinți ca să meargă mai repede. Femeile arătau cu degetul, bătrânii căutau vreun scaun pe care să se așeze. „Aici! Ba nu, aici... Acolo e mai bine.” Imperiul la scară redusă. Palatul Motoarelor, Palatul Industriilor, apoi, clădire

după clădire, fiecare țară pe care o stăpâneam noi, britanicii. Unele dintre ele erau mari, ca niște castele, altele aveau acoperișuri nostime ascuțite, iar altul, eram foarte sigură de asta, avea pe post de acoperiș o jumătate de ceapă. Practic, o lume întreagă era acolo, gata să fie vizitată.

„Te face să te simți mândru”, i-a spus Graham tatei.

La această replică, tata își privise ucenicul de sus în jos preț de-o clipă și zisese: „Îl auzi?”

Erau o groază de discuții legate de locurile pe care ar fi trebuit să le vedem; era acolo o lume întreagă, iar noi nu aveam decât o zi la dispoziție să o vedem pe toată. Pe mama n-o interesau diversele specii de copaci din Burma și nici trofeele marilor jocuri din Malaysia. „Poate mai târziu”, spusese ea în fața cafelei din Jamaica. „Oh, nu!” făcuse în fața zahărului din Barbados. „La ce bun?” pentru ciocolata din Grenada. Și „Pentru numele lui Dumnezeu, ce e asta?” la Sarawak¹. În Canada exista un model în mărime naturală al Prințului de Wales, făcut din unt galben. A trebuit să-mi fac loc cu coatele până în față ca să pot arunca o privire. Îmi lipisem nasul de sticlă, dar mama a venit și m-a tras înapoi: „Ține-o pe Emily de mână”, mi-a spus. „Nu vreau să te pierzi pe-aici.” Apoi a muștruluit-o pe Emily în fața mulțimii, care se chinuia să vadă peste mama și peste fata ei în casă, roșie toată, și murmura: „E unt de-adevăratelea? Unt? Nu se poate!” Mama i-a spus lui Emily că nu fusese adusă aici decât ca să aibă grijă de mine și că, dacă mă pierde, a dat de belea — mare belea pe capul ei. Așa că Emily s-a lipit de mine ca marca de scrisoare. Și oriunde mergea Emily, Graham o urma.

¹ Regiune din Malaysia în partea de nord-vest a insulei Borneo. Protectorat britanic după 1888 și o colonie a Coroanei după 1946, a fost înglobată în Malaysia în 1963 (n.red.).

Australia mirosea a mere. Mere coapte, verzi, zemoase. Un miros atât de pătrunzător și de dulce încât îmi strepeztea dinții. „O să luăm câteva”, a spus tata, așezându-se la coadă ca să cumpere o pungă mică, maro, cu fructe. Mama și le păstrase pe ale ei până mai târziu, dar eu le-am mâncat pe ale mele și i-am dat cotorul lui Emily. Graham ne-a spus atunci că el vrea să trăiască în Australia. „Tu, în Australia? Tu, vagabond scrântit la minte!” râsesse tata.

Mi se promisese că o să văd cum se tunde o oaie în Noua Zeelandă, dar n-am mai ajuns decât să vedem bietul animal slab și ciumpăvit învârtindu-se prin țarc, cu lâna grămadă într-o parte. În Hong Kong mirosea a zoaie, iar India era plină de femei îmbrăcate în haine ciudate și lungi din materiale în culori tari. Și toate femeile astea aveau niște puncte roșii în mijlocul frunții. Nimeni nu a putut să-mi spună pentru ce erau punctele. „Du-te și întreab-o pe una dintre ele”, mi-a zis Emily. Dar mama m-a oprit, pentru cazul în care punctul ăla însemna că erau bolnave — și contagioase.

Mirosul de ceai din Ceylon o făcuse pe mama să înghită în sec și să spună: „Mor dacă nu mă așez să beau o ceașcă. Picioarele mele!” La care tata a început să mormăie că nici nu apucase încă să vadă mașina de făcut biscuiți sau pe cea de împachetat țigări. Eu plângeam, pentru că voiam să văd și mai multe țări. Emily mi-a zis că sunt ca o cuconiță, dar mama a avertizat-o să-și țină gura. Așa că tata l-a instruit pe Graham — căruia a trebuit să-i repete de două ori, ca să fie sigur că a înțeles — să se întâlnească mai târziu cu el și cu mama în zona de așteptare de la expoziția de gaze. Apoi mama și tata s-au dus mai departe, să caute mașinării moderne și cutii frigorifice, în timp ce eu, Emily și, desigur, îndrăgostitul Graham am continuat să ne plimbăm singuri prin lume.

Atunci ne-am rătăcit în Africa. Ne aventuraserăm înăuntru, urmărind mirosul siropos de ciocolată neagră. Emily mergea în spatele lui Graham, uitându-se din când în când la mine doar ca să-mi spună: „Haide, grăbește-te!” Voiam și eu o cană de cacao ca cele pe care le sorbea toată lumea, dar în schimb Emily m-a apucat de una dintre codițe și mi-a zis să măresc pasul. Apoi ne-am trezit într-un sat african, cu Graham uitându-se de jur împrejur, scărpinându-se în cap și zicându-i lui Emily că are nevoie la toaletă.

Eram în junglă. Colibe făcute din noroi, cu acoperișuri ascuțite de nuiele erau peste tot în jurul nostru. Și într-una dintre colibe, așezată pe jos, pe podeaua murdară, stătea o femeie cu pielea la fel de neagră ca cerneala din călimara mea de la școală. O umbră trezită la viață. Cu picioarele încrucișate, țesea la un război o pânză cu model colorat.

— Acum avem mașini care fac asta, a spus Graham în timp ce Emily îi făcea semn să tacă. Dar nu înțelege ce spun, îi explicase el. Nu sunt civilizați. Nu înțeleg decât bătaia tobelor.

Femeia și-a văzut de treabă ca și când n-ar fi auzit pe nimeni vorbind, trecând suveica printre firele întinse pe război.

— Ați văzut unde-i toaleta? a întrebat-o Graham, dar ea nici asta nu a înțeles.

— Vreau să mergem, am spus eu, pentru că nu era nimic interesant de văzut acolo.

Dar deodată a apărut un bărbat. Un african. Atât de negru că părea sculptat în ciocolată topită. M-am agățat de Emily, dar ea m-a împins deoparte. Bărbatul era chiar lângă mine, destul de aproape cât să-l aud respirând. Un bărbat ca o maimuță, cu transpirația mirosind a naftalină. Mai negru decât atunci când te freci cu funingine pe față.

Picăturile de transpirație de pe fruntea lui străluceau ca niște bijuterii. Avea buzele maro, nu roz cum ar fi trebuit să fie, și erau umflate ca niște cauciucuri de bicicletă. Avea părul creț și lănos, ca o oaie neagră proaspăt tunsă. Nasul lui, turtit, avea două nări largi ca niște tuneluri de tren. Și se uita în jos la mine.

— Vrei să-l pupi? a zis Graham.

M-a înghiontit, tachinându-mă, și m-a împins înaintea — și mai aproape de bărbatul acela negru.

Iar Emily a chicotit.

— Haide, Queenie, pupă-l, pupă-l!

Bărbatul acela încă se uita în jos, la mine. Simțeam cum mi se ridică sângele în obraji, făcându-mă stacojie, în timp ce el zâmbea, scoțând la iveală două rânduri perfecte de dinți orbitor de albi. Interiorul gurii lui era roz, iar fața lui venea din ce în ce mai aproape de a mea. Ar fi putut să mă înghită, bărbatul ăsta negru uriaș. Dar el mi-a zis, în cea mai curată engleză:

— Poate ne dăm mâna, în schimb?

Lui Graham i s-a șters zâmbetul de pe față. Iar eu i-am strâns mâna africanului. Era caldă și ușor umedă, ca a oricărui om obișnuit. I-am scuturat mâna în sus și-n jos, preț de câteva secunde. Iar el și-a înclinat capul spre mine și mi-a spus:

— Mă bucur să te cunosc.

Apoi mi-a lăsat mâna și s-a dat din fața noastră, ca să putem trece. Emily încă mai chicotea, privindu-l pe Graham și dându-și ochii peste cap. M-a apucat de braț și m-a tras mai departe, în timp ce Graham bombănea din nou că vrea la toaletă. Iar africanul trebuie să fi înțeles, căci i-a arătat cu degetul și a spus:

— Acolo, după copaci, e o toaletă unde cred că poți să găsești ce-ți trebuie.

Dar Graham nu a reușit să găsească toaleta. A trebuit să se ușureze după niște containere, în timp ce eu și Emily stăteam de pază.

Tata avea să-mi spună mai târziu că negrul acela căruia îi strânsesem eu mâna era vreun șef de trib sau prinț de prin Africa. Evident, dacă vorbesc engleza, e clar că sunt civilizați — au învățat limba engleză de la albi, probabil de la niște misionari. Așa că tata m-a sfătuit să nu-mi fac griji că-i strânsesem mâna, pentru că era, cel mai probabil, un om puternic.

Ca să mă facă să uit întâlnirea, tata mi-a promis o călătorie de plăcere cu trenulețul suspendat.

— Vino, o să putem vedea la distanță de câțiva kilometri, a convins-o el pe mama.

Ea era reticentă, temându-se că ar putea să mi se facă rău și să vomit. Tata i-a spus că e o fricoasă, apoi i-a promis că o să vadă cea mai frumoasă priveliște din viața ei. Le-am făcut cu mâna lui Emily și lui Graham în timp ce micul nostru vagon se ridica din ce în ce mai sus. Ei rămăseseră în urmă, Emily mestecând caramele, iar Graham fumând o țigară. Dar apoi au dispărut.

— Or să apară ei înapoi, a oftat mama.

Am urcat mai sus și mai sus în cer, până când oamenii nu se mai vedeau decât ca niște puncte în urma noastră. Și, când am ajuns chiar în vârf — iar luminile electrice de dedesubt se amestecau cu stelele — tata a spus ceva ce nu voi uita niciodată. A spus:

— Uită-te, Queenie. Privește în jurul tău. Ai toată lumea la picioare, fata mea.

1948

Unu

Hortense

Mi-am amintit totul dintr-odată. Celia Langley. Celia Langley stătea în fața mea, cu mâinile-n șolduri și cu capul în nori. Și-mi spunea: „Oh, Hortense, atunci când o să fiu mare” (toate visele ei începeau cu „atunci când o să fiu mare”), „când o să fiu mare, o să plec din Jamaica și o să mă mut în Anglia.” Cam ăsta era momentul în care tonul ei căpăta un accent prețios, nasul i se ridica în vânt (în fine, atât cât putea să se ridice nasul ei turtit) și începea să se legene, văzându-se cu ochii minții. „Hortense, în Anglia o să am o casă mare, cu clopoțel la ușă; și o să sun din clopoțel”, spunea ea, imitând clinchetul. „O să sun din clopoțel când o să fiu în casa mea din Anglia. Așa o să fac eu când o să fiu mare.”

N-am zis nimic la vremea aceea. Am dat doar din cap și am răspuns: „Cu siguranță așa o să fie, Celia Langley, cu siguranță așa o să fie.” Nu îndrăzneau să visez că va veni ziua în care eu însămi voi fi cea care va ajunge în Anglia. Nu îndrăzneau să visez că eu voi fi cea care, într-o zi, va naviga pe o navă mare cât lumea, în timp ce soarele îmi mângâia chipul arzându-mi pielea. Dar eu eram! În fața